

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
«ЛАТЫН» ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ «ТІЛТҰМАР»
БІРЛЕСТІГІ
ФИЛОЛОГИЯ ЖӘНЕ КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ИНСТИТУТЫ
АКАДЕМИК С.ҚИРАБАЕВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ
КАФЕДРАСЫ**

Педагогика ғылымдарының докторы, профессор
ДӘУЛЕТБЕКОВА ЖАНАТ ТҰРАРБЕККЫЗЫНЫҢ
60 жылдық мерейтойына арналған
«СӨЗ МӘДЕНИЕТІ: ҒЫЛЫМ. БІЛІМ. ӘДІСТЕМЕ»
тақырыбындағы халықаралық ғылыми-практикалық семинардың
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
международной научно-практической конференции
«КУЛЬТУРА РЕЧИ: НАУКА. ОБРАЗОВАНИЕ. МЕТОДИКА»,
посвященной к 60-летию доктора педагогических наук, профессора
ДӘУЛЕТБЕКОВОЙ ЖАНАТ ТУРАРБЕККЫЗЫ

COLLECTION OF MATERIALS
of the international scientific and practical conference
«CULTURE OF SPEECH: The SCIENCE. EDUCATION. METHODOLOGY»
dedicated to the 60 th anniversary of the Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
DAULETBEKOVA ZHANAT TURARBEEKKYZY

Алматы, 2021

ҰЙЫМДАСТЫРУ АЛҚАСЫ

Бектемесов М.Ә. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры, физика-математика ғылымдарының докторы, профессор

Құлсариева А.Т. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Стратегия, цифрландыру және интернационалдандыру жөніндегі проректоры, философия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА-ның корреспондент-мүшесі

Бөрібаев Е.Ә. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Зерттеу қызметі жөніндегі проректоры, заң ғылымдарының докторы, профессор

Таңжарықова А.В. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институтының директоры, филология ғылымдарының докторы, профессор

Оразбаева Ф.Ш. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті «Латын» ғылыми-практикалық орталығының «Тілтұмар» бірлестігінің директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА-ның корреспондент мүшесі

Ильясова Н.Ә. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының меңгерушісі, филология ғылымдарының докторы, доцент

Рауандина А.Қ. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының ассоциативті профессоры, педагогика ғылымдарының кандидаты

Рахметова Р.С. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының ассоциативті профессоры, педагогика ғылымдарының докторы

Әлібаева М.С. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының ассоциативті профессоры, педагогика ғылымдарының кандидаты

Юсуп П.Қ. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының докторанты

Қасенов Е.С. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты директорының тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары, филология ғылымдарының кандидаты, доцент

Найманбаев А.Ә. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты директорының ғылыми істер жөніндегі орынбасары, магистр

Қоқанова Ж.А. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының аға оқытушысы, филология ғылымдарының кандидаты

Юсуп А.Н. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының аға оқытушысы

Құттыбаев Ш.Д. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Филология және көптілді білім беру институты Академик С.Қирабаев атындағы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының аға оқытушысы

4. Жалпы білім беретін мектептің қоғамдық-гуманитарлық және жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарға арналған «Тіл және әдебиет» білім саласы пәндерінің оқу бағдарламалары. – Астана, 2013. – 192 б.
5. Х. Хекхаузен. Мотивация и деятельность. 2-е изд. — СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. — 860 с: ил. — (Серия «Мастера психологии»).
6. Бабанский Ю.К. Избранные педагогические труды. Москва. Педагогика. 1989, 560стр.
7. Бандаревский В.Б. Воспитания интереса к знаниям и потребности к самообразования, Москва, 1985, 346 стр.
8. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации поведения человека. —М., 1996.
9. Маркова А.К. Психология профессионализма. —М., 1996.

СӨЗ ӘДЕБІН ОҚУШЫНЫҢ ОҚУ МОТИВТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРА ОҚЫТУ – ТҮЛҒАНЫҢ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ-МӘДЕНИ ӘЛЕУЕТІН АРТТЫРУ

Ж.И.Исаева

ф.ғ.к., ассоц.профессор

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан қаласы
e-mail: jazirhon79@mail.ru

А.Ш.Ермекбаева

PhD, аға оқытушы

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан қаласы
e-mail: aisulu.ermekbayeva@ayu.edu.kz

Г.Қ.Альтекова

Зерттеуші- педагог

Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі

М.Тасов атындағы үш тілде оқытылатын мамандандырылған №12 мектеп-интернаты,
Шымкент қаласы, Түркістан облысы

ФОРМИРОВАНИЕ МОТИВОВ ЧТЕНИЯ РЕЧИ ШКОЛЬНИКА-ПОВЫШЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦИАЛА ЛИЧНОСТИ

Исаева Ж. И.

к. ф.Н., ассоц.профессор

Международный казахско-турецкий университет имени Ходжи Ахмеда Ясави, г. Туркестан
e-mail: jazirhon79@mail.ru

А. Ш. Ермекбаева

PhD, старший преподаватель

Международный казахско-турецкий университет имени Ходжи Ахмеда Ясави, г. Туркестан
e-mail: aisulu.ermekbayeva@ayu.edu.kz

Г. К. Альтекова

Педагог - исследователь

Учитель казахского языка и литературы

Специализированная школа-интернат №12 имени М. Тасова с обучением на трех языках,
Город Шымкент, Туркестанская область

FORMATION OF SCHOOLCHILDREN'S SPEECH READING MOTIFS-IMPROVING THE INTELLECTUAL AND CULTURAL POTENTIAL OF AN INDIVIDUAL

Isaeva Zh. I.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

International Kazakh-Turkish University named after Khoja Ahmed Yasawi, Turkestan
e-mail: jazirhon79@mail.ru

A. Sh.

PhD, Senior Lecturer
International Kazakh-Turkish University named after Khoja Ahmed Yasawi, Turkestan
e-mail: aisulu.ermekbayeva@ayu.edu.kz
Г. К. Altekova
Teacher-researcher
Teacher of Kazakh language and literature
Specialized boarding school No.12 named after M. Tasov with teaching in three languages,
Shymkent city, Turkestan region

Translated with www.DeepL.com/Translator (free version)

Аннотация: Қазіргі таңда әлемдік білім кеңістігінде оқу-тәрбие саласында тұлғаның интеллектуалдық-мәдени әлеуетін қалыптастыру мәселелеріне ерекше көңіл бөліне бастады. Өйткені бұл ұғымның аясына енетін барлық қабілеттер мен қасиеттер адамның болмысымен, санасымен, мәдениетімен, білімімен, білігімен тығыз тұтастықта қаралады. Сондықтан ол философтардың, педагогтардың, психологтардың, әлеуметтанушылардың еңбектерінде әртүрлі қырынан зерделеніп келеді. Егер оқушының интеллектуалдық әлеуетінің оның өз әрекеті мен ізденісінің нәтижесінде ғана қалыптасатынын ескерсек, сол әрекетке негіз болатын, әрекетті орындауға деген ішкі қажеттіктің тууына ықпал ететін мотивтердің орны ерекше.

Тірек сөздер: вербалды интеллект, сөз әдебі, оқу мотиві, интеллект, мәдени әлеует, тұлға, лингвомәдениет.

Аннотация: В настоящее время в мировом образовательном пространстве особое внимание уделяется формированию интеллектуального и культурного потенциала личности в сфере образования. Потому что все способности и качества, подпадающие под это понятие, рассматриваются в тесной связи с человеческой природой, сознанием, культурой, знаниями и умениями. Поэтому под разными углами он изучается в трудах философов, учителей, психологов, социологов. Если учесть, что интеллектуальный потенциал ученика формируется только в результате его собственных действий и исследований, то роль мотивов, лежащих в основе этого действия, способствует возникновению внутренней потребности в совершении действия.

Ключевые слова: вербальный интеллект, лексика, мотивы обучения, интеллект, культурный потенциал, личность, лингвокультурология.

Annotation: At present, in the world educational space, special attention is paid to the formation of intellectual and cultural potential of the individual in the field of education. Because all the abilities and qualities that fall within the scope of this concept are considered in close connection with human nature, consciousness, culture, knowledge and skills. Therefore, it is studied from different angles in the works of philosophers, teachers, psychologists, sociologists. If we take into account that the intellectual potential of the student is formed only as a result of his own actions and research, the role of motives, which are the basis for that action, contribute to the emergence of an internal need to perform the action.

Keywords: verbal intelligence, vocabulary, learning motives, intelligence, cultural potential, personality, linguoculture.

Өзінің зерттеу нысаны ретінде жас ұрпақ бойындағы кісілік қасиеттер мен тұлғалық қабілеттердің даму заңдылықтарын қарастыратын педагогика ғылымында білім алушының ақыл-ой деңгейін өсіру мен мәдени болмысын қалыптастыру мәселелері түрлі нүктелерде тоғыса қарастырылады. Білім мен тәрбиенің бірлігінен құралатын оқыту үдерісінде бұл заңдылықтардың іргетасы ғасырлар бойы бекіп, орныққаны аян. Мектеп оқушысының заманауи талаптарға сай интеллектуалдық-мәдени әлеуетін қалыптастыру – бір ғана бағыттағы шаралармен шешіле салатын мәселе емес. Әр дәуірдің экономикалық, саяси даму жүйесі жаңа қажеттіктерді, құндылықтық бағдарларды тудырып отыратыны сөзсіз. Сондықтан да Қазақстан Президенті Н.Ә.Назарбаев тәуелсіз еліміздің даму стратегияларын

айқындауға бағыт беретін өзінің жыл сайынғы Қазақстан халқына жолдауларында да, ұлттық жобаларында да бұл мәселеге ерекше назар аударып келеді. Елбасының “Интеллектуалдық ұлт – 2020” ұлттық жобасындағы идеялардың қатарында мынадай концептуалды тың бағыттар мен талаптар көрсетілді:

- Қазақстанға ұлттың рухани әлеуетін арттыруға түрткі болатын интеллектуалдық төңкеріс қажет;
- жаңа формациядағы қазақстандықтарды тәрбиелеу»;
- жастар өз ұлтының алдындағы перзенттік парызы біліп, адамгершілікке тәрбиеленсе, сенімге ие болады;
- білім беру жүйесін инновациялық даму жолына түсіру»[1, 1-2-б.].

Бұл идеялар – отандық үздіксіз білім беру жүйесінің әрбір сатысында болашақ қоғам иелеріне білімді меңгертудегі жаңа серпілістің басты концепциясы әрі оқыту жүйесінде жаңарулар жасаудың негізі ретінде алынуы заңды. Себебі білім – ұлттың интеллектуалдық қабілетін, санасы мен болмысын қалыптастыратын бірден-бір ұйытқы, негіз. Олай болса, оқыту мәселелерін ұлттық мүддемен ұштастыру арқылы білімнің мемлекет дамуындағы стратегиялық рөлін күшейту қоса жүзеге асырылады. Білім әр тұлғаның мемлекеттік саясатты, мемлекет мүддесін дұрыс түсінуінің, оған деген шынайы сенімінің де өзегіне айналуы шарт. Бұл орайда білім берудің әлемдік тенденцияларға сәйкес бағыттарын белгілеу қажет, бірақ олардың барлығының ұлттың тарихи-мәдени топырағында дамуына мүмкіндік жасауға айрықша көңіл бөлінуі маңызды болып саналады.

Шын мәнінде, оқушыны әрекет етуге итермелейтін ішкі түрткі оның өзін-өзі дамытуына, өз қабілеттерін дамытуына мүдделіліктен бастау алады. Сөз әдебі осы мүдделілікті тудырудың басты тетігі болып саналады. Өйткені әдемі, әдепті сөйлеу кез келген адам үшін ішкі қажеттікті тудыратыны сөзсіз.

Интеллектуалдық мүмкіндіктерді зерттеумен ұзақ жылдар бойы бихевиоризм саласы мамандары айналысты. Олар бұл ұғымды ғылыми- психологиялық тұрғыдан қарастырды. Одан кейінгі кезеңде, яғни XX ғасырдың басында Спирмен интеллектіні математикалық және статистикалық тәсілмен зерттеу әдістерін ұсынды. Ғалымның тұжырымдауы бойынша, «интеллект – адамның білім алуға деген қабілеті» деп танылды[2, 57-б.]. Оның интеллектуалдық қабілетті дамытуға қолайлы факторларды анықтауы бұл саладағы ізденістердің кеңеюіне ықпал етті.

Өйтсе де қазірге дейін «интеллект», «интеллектуалдық» ұғымдарына берілген нақты тұрақталған анықтама жоқ. Бұл адам болмысының терең құпияларымен, оның айрықша күрделілігімен байланысты туындап отырғаны даусыз. Дегенмен, әрекет мотиві мен оқушының интеллектуалдық-мәдени әлеуетінің бірлігін, өзара сабақтастығын дұрыс бағалау үшін осыған дейінгі зерттеулердегі қағидаларды саралап, интеллектімен, интеллектуалдық қабілетпен байланысты тірек ұғымдарды айқындап алу қажет деп санаймыз.

Бір сөздіктерде «Интеллект – ақыл, зерде, ой өрісі, парасат»- деп көрсетілген [3, 258-б.]. Бұл тұжырым бойынша, интеллектуалдықты адамзатқа ғана тән саналы ойлау үдерістері арқылы зерделеу нәтижесінде қалыптасатын қабілет деуге болады. Ал, аталған сөздіктерде әлеует (потенциал) ұғымына: «Потенциал – мүмкіндік, шама» деп анықтама берілген[3, 510-б.]. «Әлеует» ұғымынадамға қатысты айтар болсақ, адамның шама-шарқы, мүмкіндігі деуге болады. Адамның әлеуеті оған туғаннан бастап белгілі бір көлемде беріледі де, тек оның әлеуметтенуінің нәтижесінде кеңейіп, ұлғайып дами бастайды. Адам әлеуетінің дамуына тек сыртқы факторлар ғана емес, сол адамның бойындағы қасиеттер мен қабілеттер де ықпал етеді. Тіпті осы соңғысының орны ерекше деп те айтуға болады. Бұдан интеллектуалдық әлеуетті адамның саналы ойлау әрекеті арқылы өз мүмкіндігін жетілдіру, шыңдау арқылы пайда болатын қабілеті деп қарастырған абзал. Сондықтан да өркениетті елдердің білім жүйесінде білім алушыны субъект деп тани отырып, оның өмірлік дағдыларды өз бетінше білім алып, өздігінен іздене отырып дамуына қолайлы жағдай жасауға ден қойып отыр. Ондай жаңа қадамдар біздің елімізде бейіндік мектеп жүйесіне көшуінен көрінеді.

Кейбір зерттеушілердің еңбектерінде академиялық білімнен гөрі практикалық дағдыға көшу туралы пікірлер кездесіп қалады. Мысалы, зерттеуші Р.Дж.Стернберг «академиялық интеллектіге» қарама-қарсы ұғым ретінде «практикалық интеллект» дегенді қарастырып жүр. Практикалық интеллекті дегенді адамның күнделікті өмірде басқалармен жайлы қатынас орнатуына қажетті тәсіл деп санайды. Бұған теориялық білімнен гөрі іс-әрекеттік тұрғыдағы, алға қойған мақсатқа жетуге қажетті қабілеттер қажет дейді де, сол қабілеттердің биік шыңын даналық деп атайды. Осы даналықты құрайтын бес компонентті (бай тәжірибе, шешім жасай алу, әлеуметтік-мәдени тұрғыдағы тәжірибе, құндылықтарды айыра алу (релятивизм), белгісіздік) атайды.

Р. Стернберг интеллектінің көріну формасын үшке бөледі:

- 1) вербалды интеллект (сөз қоры, эрудициясы, оқығанын түсіне алуы);
- 2) проблеманы шешу қабілеті;
- 3) практикалық интеллект (алдына қойған мақсатына жете алу қабілеті) [4, 13-б.]. Әрине, сөз әдебін игеруде практикалық интеллект қажет екені даусыз, бірақ оны саналы меңгеру үшін оның заңдылықтары мен қағидалары, ерекшеліктері туралы теориялық білімнің маңызын жоққа шығаруға болмайды. Тек практикалық тапсырмалармен оқыту нақты нәтижеге жеткізе алмайды. Мысалы, сөз этикеті бірліктерін қолдана алу үшін практикалық дағдылардың үлес салмағының көп болуына мән беру қажет десек те, ол нәтижеге жету үшін оқушының теориялық білімі дұрыс, жүйелі болуы керек. Атап айтқанда, оқушы өзі таңдаған жапон сөз әдебінің ерекшеліктерін анық түсінуі үшін, сол елдің ұлттық дәстүрлері, менталитеті туралы білуі керек. Жапон халқында «жоқ» деген сөзді қолдануға болмайды дегенді түсіндіру үшін сол халықтың дәстүріндегі, діліндегі ізеттілік пен сыпайылықтың, тікелей қарсылық көрсетпеу талабының жоғары екенін түсіндіру қажет. Егер жапондық: «Сізбен ертең сағат 12-де жолығуға бола ма?» деген сұраққа: «Ертең? 12-де?» деп сөзіңізді созып қайталап айтса, ол «жоқ» деген сөзі деп түсіну керек. Одан әрі оны көндіруге мәжбүрлеу жапон сөз әдебін бұзу, сөйлесіп отырған адамды сыйламау болып саналады. Мұндай түсініктің қалыптасуы оқушының теориялық та, практикалық та дағдыларын қалыптастыруға қызмет ететіні сөзсіз.

Соңғы жылдары психология ғылымында адамның өзінің және айналасындағылардың эмоциясын сезінуі мен түсінуін қамтамасыз ететін ділдік қабілеттердің тобын білдіретін «эмоциялық интеллект» деген термин пайда болды (Дж. Мейер, Н. Сэловей, Д. Гоулман). Бұл термин тұлғаның танымдық және сезімдік қырларының өзара сабақтастығын, мәнін анықтайды. Эмоциялық интеллектісі жоғары адамдар өзінің де, басқаның да эмоциялары мен сезімдерін жақсы түсінеді, өз сезімдерін дұрыс басқара біледі. Сондықтан қоғамда олар өзін дұрыс ұстайды, өзгелдермен қарым-қатынаста алдына қойған мақсатына жеңіл жете алады. Д.Гоулман эмоциялық интеллектінің мынадай параметрлерін бөліп қарастырады:

- өз эмоциясын саналы түрде реттеу;
- эмоцияны түсіну;
- эмоцияны ажырата алу және көрсете білу;
- ойлау белсенділігіне сай эмоцияны қолдана алу [5, 27-б.]. Сөз әдебін меңгертудің бір талабы ретінде қойылатын мәселе адамдардың көңіл күйін, эмоциясын бақылай отырып, сөйлесу екенін ескерсек, ғалымның бұл тұжырымы өте маңызды. Мысалы, мадақсөз айту мәдениеті осы эмоциялық интеллектімен тікелей байланысты. Мадақсөздер адамдар арасындағы қарым-қатынастың жайлы, тартымды болуына ықпал етеді. Ол үшін мадақсөзді орынды, дұрыс, әдептен аспай қолдану талап етіледі. Сонымен қатар өзіне айтылған мадақсөздерді әдеппен қабылдай алу да – мәдениеттіліктің көрсеткіші.

Ғалым А.С. Сәрсеновтың пайымдауынша, «интеллектуалдық әлеует – деп қоғамдағы сұраныс үдесінен шығуға даяр әлеуметтік субъектінің уақыт пен орта алға тартқан міндеттерден, қиыншылықтардан, ұсыныс пен қажеттіліктен, бұрын беймәлім талаптан тұтастай болмаса да, негізінен биік тұрып, ілгерілеу динамикасы мен заңдылығына кіріге, бейімделе алу, соны ел мүддесіне, өз мүддесіне жегу арқылы бойындағы қабілеті мен мүмкіндігін ашу өресі» [6, 18-б.] .

Жоғарыда аталған тұжырымдарды жинақтай келгенде, интеллектуалдық-мәдени әлеуеттілік – әлеуметтік субъектінің немесе адамдар қауымдастығының әуелдегі өзінің табиғи саналы ойлау қабілетін ғылым мен білімді игеру арқылы жетілдіруі, соның нәтижесінде пайда болған қабілеті мен мүмкіндігін өзінің, ұлтының, Отанының мүддесіне жарата алуы. Сондықтан қоғамдағы интеллектуалдық әлеуетті үнемі жетілдіріп отырудың қажеттігі анық.

Міне, осы айтылған тұжырымдардың барлығы да тұлғалық интеллектінің дамуында төл мәдениеттің, оның ішінде ұлттық тілдің, оның аясында сөз әдебінің атқаратын рөліне басымдылық берудің қажеттігін көрсетеді. Өйткені «адами ресурс», «терең ойлау», «парасат» және т.б. ұғымдардың тоғысында адамның белгілі бір ұлттық мүддеге қызмет ету жауапкершілігі айқын көрінеді. Өйткені «интеллектуалдық» пен «төлтумалық» – өзара бөлінбес ұғымдар. Ешкімге ұқсамайтын ұлттық даралығын сақтай отырып, жалпыадамзаттық құндылықтардың ешбірін жатсынбайтын, жаңашылдыққа құмар, еркін де ерікті ел ғана тарих сахнасында өз орнын еншілемек. Ал, өз тамырынан қол үзген жекелеген тұлғалардың қол жеткізген жетістіктері қанша ұлы болса да, олар өз ұлтының материалдық та, рухани да байлығын құрамақ емес. Бұл қағидалар бейіндік мектеп оқушысы үшін тілдің, сөздің әрбір ұлт үшін қаншалықты маңызды екенін, ал сол әр халықтың өзінің ғасырлар бойы қалыптасқан сөз әдебі нормаларына құрметпен қарауы, оны жете білуі қаншалықты мәнді екенін түсінуінің заман талабынан туындап отырғанын дәлелдейді.

Бұл бағыттағы жұмыстар қажеттік әрі халқымыздың тілдік қарым-қатынас қағидаларын, сөз мәдениеті мен қатынас әдебін жаңғыртуға, білім берудің жаңа парадигмаларын жүзеге асыруға, әлемдік білім кеңістігіне шығуға жол ашатын негізгі талаптардың орындалуына кешенді түрде мүмкіндік береді. Интеллектуалдық әлеуеті жоғары тұлға қалыптастырудың басты талабы әрі негізгі қол жеткізілетін нәтижесі ретінде қызмет етеді. Жоғарыда айтылғандай, тіл - қатынас құралы, әр халықтың интеллектуалдық деңгейінің, дүниетанымының көрсеткіші. Тұлғаның интеллектісі мен мәдени әлеуетін өзара сабақтастықта дамыту жолдарын жетілдіруді, оның әдіснамалық негізін айқындап, әдістемелік жүйесін ұсынуға қатысты болып саналады. Білім алушының интеллектуалдық тұлға ретінде қалыптасуында тіл пәнінен меңгерген білімдерін өзінің адами жағынан толысып өсуіне қажетті субъектілік мәні жоғары факторға айналдыра алуы шешуші рөл атқарады. Сонда оқушының өз әрекетінің иесі ретінде шынайылық дәрежесі жоғары оқу мотивтерінің тууына, сол түрткілер арқылы білімді саналы меңгеруіне мүмкіндік арта түсетіні даусыз.

Бұл айтылған тұжырымдар бүгінгі тәжірибедегі «бейіндік мектепте қазақ тілін оқытудың көптеген өзекті мәселелерімен үндесіп жатыр. Атап айтқанда:

- 1) тілді оқытудың түпкі мақсаты етіп оның грамматикасын үйретуді емес, білім алушылардың сөйлеу мәдениетін, сөз әдебін жетілдіруді қою;
- 2) тілді ұлттық-мәдени құндылықтардың ажырамас бөлігі ретінде меңгерту;
- 3) тілдің дүниетанымдық, тәрбиелік, әлеуметтік, этномәдени аспектілерін біртұтастыққа қамти отырып оқыту;
- 4) тіл сабақтарын білім алушының логикалық ойлауын, жалпы жеке бас қасиеттері мен интеллектуалдық қабілеттерін дамытудың тетігі ретінде қолдану;
- 5) тіл пәнінің білім мазмұнын білім алушының интеллектуалдық және коммуникативтік біліктіліктерін дамытудың базасы ретінде пайдалану;
- 6) тілді меңгертудің мотивациялық сипатын күшейту;
- 7) тіл бойынша игерілетін білімнің түпкі нәтижеге бағытталу жүйесін берік ұстану»[7, 106-б.] .

Оқу мотивтері мен тұлғаның интеллектуалдық-мәдени әлеуетін дамытудың сабақтастығы білім арқылы жүзеге асады. Бұл орайда білім әлеуметтік құбылыс және үдеріс ретінде, әлеуметтік жүйе және әлеуметтік институт ретінде қарастырылады. Әлеуметтік талдаулар бойынша білімді қолдану нәтижесінде оның екі жағы: әлеуметтік және жеке жақтары анықталды. Олар білімді әлеуметтік институт ретінде қарастырғанда біріктіріледі. Бұл тәсіл білімді әлеуметтік және жеке деңгейлерде қарастыруға мүмкіндік береді. Әлемдік білім беру жүйесі философиялық және мәдени дәстүрлері бойынша, мақсат пен міндет, өзінің

сапалық жағдайымен ерекшеленетін әртүрлі ұлттық білім беру жүйелерін қамтиды. Соңғы кезеңдегі зерттеулерде әлемдік білім беру жүйесі дамуының төрт негізгі тенденциясы бөліп көрсетіледі:

- а) көптеген елдер элиталық білім беруден көпшілікке бағытталған жоғары сапалы білім беру жүйесіне көше бастауы;
- ә) білім беру саласында мемлекетаралық қатынастардың дамуына мүмкіндіктердің кеңеюі;
- б) әлемдік білім беру жүйесіне гуманитарлық ғылымдарды оқу үдерісіне қосу, яғни адамға бағытталған ғылыми және оқу курстарының қосылуы, мысалы саясаттану, психология, әлеуметтану, мәдениеттану, экономика, эргономика;
- в) білім беру жүйесіне инновациялардың енгізілуінің елдегі қалыптасқан ұлттық дәстүрлерге және ұлттық негіздерге қарсы келмеуі. Әлемдік білім кеңістігіндегі бұл тенденциялар отандық білім жүйесінде оқушының жекебас мүддесіне қажетті өмірлік дағдылардың атқаратын қызметі ерекше болуы қажеттігін дәлелдейді.

Сонымен, оқу, білім ерекше әлеуметтік институт ретінде өз бетімен біршама дербес әлеуметтік қызмет атқарады. Нақтылап айтсақ, әрі танымдық, әрі субъектілік маңызы дұрыс ұштастырылған білім әрбір адамды жан-жақты дамыта отырып, теориямен терең қаруландыруды, әлеуметтік және рухани тәрбиені сабақтастыруды, тұлғаны әлеуметтендіруді қатар жүзеге асырып, тұлғаның интеллектуалды және рухани мүмкіндігін дамытады. Соның нәтижесінде білім алушының интеллектуалдық-мәдени әлеуетін қалыптастырады.

Тіл мен тұлға мәдениетінің, сөз бен тұлға интеллектісінің бірлігі ертеден-ақ озық ойлы білімпаздардың назарынан тыс қалмаған. Осы бірлікті қамтамасыз ететін адамның ішкі мүддесі мен қызығушылығы екені де үнемі ескеріліп отырған. Сол себепті, әсіресе, гуманитарлық пәндерді, оның ішінде ана тілін оқыту арқылы адамның ақыл-ой қабілетін, оның ішкі мүмкіндіктерін саралаған еңбектерде бұл мәселелер әр қырынан қарастырылып келді. Ұлттық педагогикада адамның білім алып, тұлға ретінде қалыптасуындағы ұлттық тілдің орны туралы әл-Фараби еңбектерінен бастап Ж.Баласағұни, М.Қашқари, Қ.А.Яссауи, сондай-ақ, Абай, Ыбырай Алтынсарин, Алаш арыстары А.Байтұрсынұлы, М.Жұмабаев, Ж.Аймауытов тұжырымдарында айтылады.

Кеңестік кезеңнің өзінде де тілді оқытуда білім мен тәрбиенің бірлігі нәтижесінде тұлға қалыптастыру мәселелері білімді ізгілендіру, оқушының дүниетанымдық қабілеттерін дамыту тұрғысынан С.Аманжолов, Қ.Жұбанов, К.Аханов, С.Жиенбаев, К.Ысқақов, Ж.Адамбаева, С.Рахметова, Б.Кәтенбаева, Н.Оралбаева, И.Ұйықбаев, А.Айғабылов және т.б. еңбектерінде әртүрлі деңгейде зерделенді.

Ел тәуелсіздігін алғаннан кейін қазақ тілінің өзекті мәселелерін тұлға қалыптастырумен сабақтастықта зерттеген Ф.Оразбаева, М.Жанпейісова, Е.Жұматаева, Р.Шаханова, К.Жақсылықова, Н.Оразақынова, Н.Құрманова, А.Сәтбекова, Р.Рахметова, А.Рауандина, Ш.Құрманбаева және т.б. ғалымдардың тұжырымдары қазақ тілі мен әдебиетін, жалпы алғанда сөзді адамды қалыптастыратын үлкен мүмкіндік деп тани отырып, оқушылардың оны саналы меңгеруінің теориялық-әдістемелік алғышарттарын айқындауға жол ашты.

Ж.Дәулетбекова қазақ тілін оқыту үдерісінде мектеп оқушыларының оқу мотивтерін қалыптастыру әдістемесін арнайы ғылыми зерттеу деңгейінде қарастырды. Зерттеуші 5-сынып оқушыларының пәнге танымдық қызығушылығын арттырудың, оқу мотивтерін тудырудың жолдарын зерделеп, диссертациялық жұмысын қорғады, монография жариялады [8, 7-б.]. Ол қазақ тілін оқытудың сапалық деңгейін арттыратын мотивтердің маңызы туралы былай дейді: «Баланың оқуға деген қатынасы / оқуға үстірт қарай ма әлде оған терең мән бере ме?; өз қалауымен оқи ма әлде сыртқы әсердің жемісі ме?; үй тапсырмасын ылғи да орындай ма әлде баға алатын кезде ғана көзге түсуді көксей ме?; білімді механикалық тұрғыда қабылдай ма әлде оны түсінуге ұмтыла ма?/ оның жеке бас ерекшелігін танытып қоймайды, оқу нәтижесінің бала үшін қаншалықты маңызды екенінің көрсеткіші болып саналады. Әрі олар оқушының оқуға деген әлеуметтік көзқарасын да, субъект ретінде бала үшін оқудың

өмірлік мәні қандай екенін де айқындайды. Жоғарыда аталған көрсеткіштер субъект дамуының сапасын танытады» [8, 8-б.].

Сонымен қатар орыс және шетел ғалымдарының арасында адамның тілді меңгерумен байланысты саналы әрекетін ұйымдастырудағы, оның интеллектуалдық әлеуетін дамытудағы оқу мотивтерінің рөлі, мәні Н.С.Автономова, Б.Г.Ананьев, Г.Г. Андреев, Д.Б. Богоявленская, Л.П. Буева, В.В. Гречаний, Ю.И. Ефимов, Р.А. Зобов, М.С. Каган, В.Ю. Краморенко, А.Г. Мысливченко, В.Е. Никитин, В.Л. Обухов, А.С. Панарин, В.М. Порус, Л.И. Сугакова, А.Г.Спиркин, Л.С. Цветкова, алыс шетел ғалымдары Д.Брунер, Г. Келли, Ф.Клике, М. Мид, А. Моль, Х. Хекхаузен және т.б. еңбектерінде қарастырылды.

Тілді оқыту жүйесінде қалыптастырылатын оқу мотивтерінің бір саласы оқушының әлеуметтендірілуімен байланыста қарастырылады. Соңғы жылдардағы білімді ізгілендіру үрдісімен байланысты туындаған білім философиясындағы сан тарау аспектілердің ішінде тілді меңгерту барысында тұлғаны әлеуметтендіруге айрықша ден қойған зерттеушілердің қатарында Н.Г.Алексеев, Б.В. Горячев, Б.А. Зен, Е.В. Золотухина, И.Ф. Кефели, Е.Д.Клементьева, Б.И. Липский, Ф.Т. Михайлов, П.И. Пидкаситый, В.М.Розин, В.Н. Сагатовский, В.С. Слепаков, В.И. Стрельченко, А.П.Огурцов, В.И. Филипенко, Г.Н. Хон, А. Моль және басқаларды атауға болады. Интеллектуалдық қабілеттерді оқу үдерісімен тікелей сабақтастықта зерттеген ғалымдар П.К. Анохин, А.А. Грякалов, Н.В. Иванников, Т.Л.Ильин, А.А. Корольков, Н.Б. Крылова, Б.И. Липский, Н.Д. Никандров, Л.И. Новиков, М.В.Соколовский, Н.Ф.Талызина, Г.Н.Хон, Г.И.Щукина, В.А.Якунин, Р.Акофф, Д. Отноннеси, Ф.Эмери еңбектерінің де зерттеудің ғылыми негіздерін айқындауда өзіндік рөлі зор болды.

Тұлғаның болмыс мәдениеті оның интеллектуалдық әлеуетінің басты көрсеткіші саналады. Білім алушы тұлғаның интеллектуалдық әлеуетін дамыту үдерісіндегі оның мәдени болмысын қалыптастыру мен тәрбиелеудің заманауи міндеттері алға шығарылады. Сол себепті қазіргі жаһандану ғасырында мектеп түлегін үлкен өмірге даярлауда оның сөз әдебін меңгеруіне басымдылық беру болашақ қоғам иесінің әрі интеллектуалдық, әрі мәдени деңгейін өсіруге бағытталуының кепілі саналады. Себебі қарым-қатынас әдебіне үйрену адамның өз мақсатына жетуінің басты шарттарының бірі екенін саналы түсінуі оқушының оны меңгеруге деген оқу мотивтерін тудырады.

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1 Назарбаев Н.Ә. «Интеллектуалдық ұлт – 2020»//Назарбаев, Н.Ә. Қазақстан дағдарыстан кейінгі дүниеде: болашаққа интеллектуалдық секіріс (ҚР Президенті Н. Ә.Назарбаевтың Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 75 жылдығына орай университет профессор-оқытушылары мен студенттеріне оқыған дәрісі) // Егемен Қазақстан. –2009, 14 қазан. - Б.1-2.
- 2 Спирмен Ч. Психология творчества // Дружинин В.Н. Психология общих способностей. – СПб.: «Питер», 2007. – С.27-28.
- 3 Бектаев Қ. Сөздік. -Алматы: «Алтын қазына», 2001. -556 б.
- 4 СтернбергР.Дж. Практический интеллект / Р. Дж. Стернберг [и др.]. СПб.: Питер. 2002.
- 5 Гоулман Д. Эмоциональное лидерство. Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. М.: Альпина Паблишер. 2011.
- 6 Сәрсенов А.С. Қазақстан ауыл-селосындағы интеллектуалдық әлеуеттің қалыптасуы мен этномәдени дамуының тарихи тәжірибесі (1946-1991жж.). /т.ғ.д. ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның авторефераты / Қазақ Агр. ун-ті. - Алматы, 2005.-45 б.
- 7 Дәулетбекова Ж.Т. Сөз мәдениеті – тілдік білім нәтижесі. – Алматы:ҚБТУ, 2010. – 240 б.
- 8 Дәулетбекова Ж. Оқу мотивтері – сапалы білім негізі. – Алматы, 2015. – 160 б.

COMMON MISTAKES IN THE STUDY OF FOREIGN LANGUAGE AND SOME WAYS OF CORRECTION

Makenova Zhanar Tanirbergenovna
Master
School-Lyceum №23 after J. Tashenov
Turkestan, Kazakhstan
e-mail: zmakenova@inbox.ru

РАСПРОСТРАНЕННЫЕ ОШИБКИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА И НЕКОТОРЫЕ СПОСОБЫ ИСПРАВЛЕНИЯ

Макенова Жанар Танирбергеновна
Магистр
Школа-лицей №23 имени Ж. Ташенова
Туркестан, Казахстан
e-mail: zmakenova@inbox.ru

ШЕТ ТІЛІН ОҚУДАҒЫ ЖАЛПЫ ҚАТЕЛЕР ЖӘНЕ КЕЙБІР ТҮЗЕТУДІҢ ЖОЛДАРЫ

Макенова Жанар Тәңірбергенқызы
Магистр
Ж.Тәшенов атындағы №23 лицей-мектебі
Түркістан, Қазақстан
e-mail: zmakenova@inbox.ru

Аннотация. Бұл мақалада ағылшын тілін үйренудегі басты фонетикалық, грамматикалық және лексикалық қателерді анықтау және түзету жолдары қарастырылады.

Тірек сөздер: фонетикалық қате, қабылдау, қатені түзету.

Annotation. The article deals with the ways to identify and correct typical phonetic, grammatical and lexical errors in learning English.

Keywords: mistakes, slips, mastery, error correction, sloppy

Аннотация. В статье рассматриваются способы выявления и исправления типичных фонетических, грамматических и лексических ошибок при изучении английского языка.

Ключевые слова: ошибки, оговорки, овладение, исправление ошибок, неаккуратный English and Kazakh belong to different branches of languages family, so there are a lot of differences in their phonetic and morphological systems. Consequently, it's natural to make mistakes. Error correction is the process of detecting errors. In second language acquisition, error treatment refers to the way teacher respond to learners' linguistic errors made in the course of learning a second language. Many error treatment studies seek to address issues like when, how, and by whom such errors should be corrected.

But the problem of many schoolchildren is that they are afraid to speak English, since they allow pronunciation and grammatical errors. Every teacher will have different views on when and how should correct.

Correction of pupils' mistakes is an integral part of educational process. Efficiency is a kind of activity, finally, defines efficiency of educational process as a whole. In practice of teaching of foreign languages the wide circulation was received by a correction method by means of the mistake analysis. It is reception it is successfully used at formation of skills of different types of speech activity in a foreign language and at different grade levels. Sound replacements belong to phonologic mistakes as in one sound system and intersystem.

Mistakes aren't always bad. It is an important part of the learning process. If they are not making mistakes then they are not being given difficult enough topics and structures to work with. You have to choose material that is challenging but manageable for your class and correct mistakes

МАЗМҰНЫ

ПЛЕНАРЛЫҚ БАЯНДАМАЛАР		
Білалов Д.Н. Абай атындағы ҚазҰПУ КЕАҚ Басқарма Төрағасы-Ректор	Алғы сөз	3
Оразбаева Ф.Ш.	Педагог-ғалым Жанат Дәулетбекованың әлемі: білік, білім, ұстаным	5
Құрманбай Г.С.	Ұлтын сүйген ғалым	10
Салкынбай А.Б.	Жанат Дәулетбекова зерттеуіндегі тілдік білім аясы	16
Ермекова Т.Н.	Шешен сөздің шебері	20
Таңжарықова А.В.	Сөз мәдениетін жаңаша оқытудың негізін қалаушы ғалым	24
1-СЕКЦИЯ ПРОФЕССОР Ж.Т.ДӘУЛЕТБЕКОВАНЫҢ ҒҰМЫРНАМАЛЫҚ-ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ӘЛЕМІ		
Бекетова Б.	Ұлт құндылығын дәріптеген ғалым	29
Кабдулова К.Л.	Педагогическое творчество языковой личности	35
Қасым Б.Қ.	Ана тілін ардақ тұтқан тілші-ғалым	42
Елшібаева Ә.Қ.	Болса екен бар қазақтың қызы сіздей!	45
Алжанбаева Ұ.	Сөз мәдениеті – өркениеттіліктің өлшемі	51
Сатбекова А.А.	Парасатты педагог	54
Сүлейменова Ж.Н.	Профессор Ж.Дәулетбекова және лингводидактиканың өзекті мәселелері	58
Құрманбаева Ш.Қ.	Зерделі ғалымның тұлғалық болмысы	63
Қожабекова Ш.Б.	Ұлтжанды ұстаз	67
Қошанова Н.Д.	Ғалым табиғатымен үндескен ғылыми ұстаным	74
Әлкебаева Д.А.	Тәуелсіздік тұғыры, кемел --жас, кемел -- ғалым	78
Рахметова Р.С.	Танымы - терең, парасаты - биік, сөзі маржан тұлға	83
Ильясова Н.Ә.	Әдіскер-ғалым Ж.Т.Дәулетбекова және сөз мәдениетінің лингводидактикалық репрезентациясы	90
Рауандина А.Қ.	Ұлы қызметіне адал ғалым-ұстаз	93
Алибаева М.С.	Ұстаздан ұлағат	97
Әміржанова Н.С.	Оқушылардың сөзсаптамын дамытуға қатысты профессор Ж.Дәулетбекованың концептуалды тұжырымдары	101
Ескеева М.Қ.	Мемлекеттік тіл – ұлт руханиятының негізі	105
Юсуп П.Қ., Юсуп А.Н.	Ғалым-ұстаз туралы бірер сөз	109
Беркинбаева Г.О.	Ғалым Ж.Т.Дәулетбекованың тілді оқытуда өз өнерін дамыту ерекшеліктері жайындағы еңбектері	111
Мангышева Ж.С.	Шеберліктің шыңындағы әдіскер-ғалым	115
2-СЕКЦИЯ ЛИНГВОМӘДЕНИЕТТАНЫМ ӨРІСІ: ӘДЕБИЕТ, ПСИХОЛОГИЯ, ПЕДАГОГИКА, ҚОҒАМТАНУ, ӘЛЕУМЕТТАНУ		
Қасым Б.Қ., Сәменова С.	Жыраулар поэзиясындағы бағалауыштық семантика	121
Қобланова А.Ж.	Этикеттік стереотиптер және олардың түрлері туралы	128

Юсуп А.Н., Юсуп П.Қ.	Күлкілі әңгімені баяндау үдерісіндегі тақырып типтері мен динамикасы	132
Мажиева Н.А., Балтабаева Н.С.	Діни қисса-дастандардағы үйлену мотивінің берілуі	139
Сұлтанова Б. М., Кәкенова А. М.	С.Балғабаев драмаларының жанрлық ерекшеліктері	143
Ергубекова Ж.С.	Алпамыс-гулбаршын этнонимдік есімдерінің сыры	147
Мыңбаева А.П., Алдабергген Э.Е.	Қазақ өлеңдерінің көркемдігі	151
Қарсыбекова Ш.П.	М.Әуезов шығармалары тіліндегі паремиялық қолданыстар	154
Медетбаев Т.	Әл-Фарабидегі сөз өнері мен музыканың теориясы	158
Burkitbayeva M.A., Bostanova I. O.	A general overview on the historical development of pragmatic direction in linguistics	163
Жұмашев М.Д.	Қазақ тіліндегі жер-су атауларының гендерлік қыры	168
Ордабекова Х.А.	Сөздегі ұлттық-мәдени компонент және психосемантика мәселелері	174
Куттыбаев Ш.Д.	Ш. Мұртазаның «Ай мен Айша» романындағы ана бейнесі	179
Рақымжанова Ә.Ұ.	Қазіргі қоғамдағы үнем заңының көріністері	183
Базарбекова Н.Ш., Утегенова Г.Ж., Бектұрсын Б.А.	Қазақ дауыссыз дыбыстарының жасалуы	186
Қайранбек Г.Б.	Қазақ этнолингвистикасын зерттеудің тарихи көздері	192
Кусманова Г.Б.	Коммуникативтік фразеологизмдердің контексте қолданылу ерекшеліктері	196
Сатбекова А.А.	Академиялық дискурс мәні	202
Berkinbayeva G.O., Bugybayeva Z. B.	Students' engagement in collaborative pair work	208
Баймишева А.Б.	Мемлекеттік тілді дамытуға қосар үлес	212
Исаева Ж.И., Ибрагимова Ж.И.	Ұлттық құндылықтар жүйесіндегі шешендік сөздердің лингвоелтанымдық сипаты	217
Өтебаева Ә.Ә.	А.Байтұрсынұлы атындағы тіл білімі институтында әзірленген лексикографиялық қор	223
Садуова Г.Б., Иманалиева Ғ.	Ақұштап Бақтыгереева шығармаларының лингвопоэтикалық сипаты	231
Бегманова Б.С., Таимова Г.Ж.	Ақселеу Сейдімбек еңбектеріндегі лингвистикалық ерекшеліктер	237
Базарбекова Н.Ш., Утегенова Г.Ж., Үсен Ә.А.	Саяси дискурстың когнитивтік негіздері	242
Алдашека Қ.С.	Қазақстандағы тіл саясатының әлеуметтік лингвистикалық көрсеткіштері	248
Шүйіншәлі А.С.	Ә.Кекілбаев шығармаларындағы архаизмдер мен этнографизмдердің ерекшеліктері	255
ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР ЖАНАТ ТҰРАРБЕКҚЫЗЫ ДӘУЛЕТБЕКОВАНЫҢ 60 ЖЫЛДЫҚ МЕРЕЙТОЙЫНА ОРАЙ ӨТКЕН КЕШЕНДІ ҒЫЛЫМИ ШАРАЛАР		
І «Әдістеме – шеберлік әлемі» атты сұқбат алаңы, 23 қараша 2021 жыл		260

II «Сөз мәдениеті: ғылым. білім. әдістеме» атты халықаралық ғылыми-практикалық семинар, 25 қараша 2021 жыл		264
ПРОФЕССОР ЖАНАТ ДӘУЛЕТБЕКОВАНЫҢ МЕРЕЙТОЙЫНА ОРАЙ ТУҒАН ЖЕРІНДЕ ӨТКЕН ШАРАЛАР		
III «Біліктінің орны – төр»		271
IV Мерейлі марапат		277
3-СЕКЦИЯ ҰЛТТЫҚ ТАНЫМ ЖӘНЕ СӨЗ ӘДЕБІ		
Тазабек А.К., Шойбекова А.А	Тілдік тұлға және педагогтің сөз мәдениеті	280
Қоянбекова С. Б.	Экспрессивтік стилистика және сөз мәдениеті	284
Қабатай Б.Т., Майгельдинова Г. Ш.	Мәтіндердегі көркем сөздерді түсіндіруге жаңаша көзқарас	289
Кажигалиева Г. А.	О культуре русской речи в контексте языковой подготовки будущих учителей-предметников	294
Капасова Д.А., Абишева Н.М.	Исламтанушы мамандарды дайындаудағы «Орыс тілі» пәнінің маңызы	300
Серікқызы Ш.	Заманауи педагогтардың сөз мәдениетінің ерекшеліктері	306
Саметова Ж.Х.	Сөз мәдениеті – интеллектуалды тұлға дамыту құралы	310
Балабекова Қ.Ш.	Тұрмыс-салт ертегілеріндегі ұлттық таным	313
Мұханбетқали А.М.	Қазіргі күнгі сөз мәдениеті: әлеуметтік желінің сөйлеу мәдениетіне әсері	320
Мукашева А.Е.	Ұлттық таным және сөз әдебі	323
Карбаева Ш.Ш.	Ғылыми сөйлеу мәдениеті – географиялық мәдениетті қалыптастыру құралы	330
Қамзаева М.С.	Сотта айтылатын шешендік сөздер	335
Сабырбайқызы Нұрила	Сөздің мағыналық түрлері: ажырату критерийлері	338
Жетписбаева А.Ж.	Қазақ тіліндегі естірту мен көңіл айту сөздерін эвфемизмдермен айту ерекшеліктері	344
Мағжан С.	Таңба және ишараттардың қолданысы	349
Рүстембек Ғ.А.,Қамзаева К.С.	Ұлттық танымды жаңғыртудағы сөз әдебінің рөлі	355
Шенгелбаева А.Б.	Ұлтық таным және сөз әдебі	360
Отыншы А.Н.	Қазақ тілі мен әдебиеті сабағында оқушылардың ұлттық танымы мен сөз мәдениетін қалыптастыру	364
4-СЕКЦИЯ ТІЛ МЕН ӘДЕБИЕТТІ ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢА ПАРАДИГМАЛАРЫ		
Тымболова А.О.	Бүгінгі білім берудегі жаңа парадигмалар	370
Ноғайбаева Ж.А., Ниятова Ш.С., Тунгушбаева Ғ.Ж.	Ақпараттық технологияның білім беру жүйесіне әсері	375
Нүптекеева Г.Б.	Жаңартылған білім мазмұны арқылы оқытудағы «сатылай кешенді оқыту» технологиясының рөлі	378
Термечикова А.	Оқуучулардын чығармачылық активдүүлүгүн өстүруу проблемасынын теориялык-педагогикалык адабияттарда берилишине обзор	382
Рысбаев С.К.	Мектепте кыргыз адабиятынан класстан тышкаркы оқууну уюштуруунун жолдору	386

Nabidullin A.S., Ordabaev Ch.K.	The role of authentic materials in formation of intercultural competence in teaching foreign languages	392
Бәйнеш Ш.Б.	Шетел тілін оқыту барысында инновациялық технологияларды ендіру мәселелері	398
Ермекбаева А.Ш.	Оқушылардың оқу мотивтерін қалыптастыру негізінде сөз әдебін оқытудың философиялық аспектілері	403
Әбдікерімова Г.А., Арынбаева Р.А., Сариева Т.Қ.	Қазақ тіліндегі септік категориясын салыстыра оқыту әдісі	408
Узақбаева Н.К.	«Кәсіби қазақ тілі» пәні мазмұнында колледж студенттерінің сөйлеу деңгейін диагностикалаудың формалары мен әдістері	411
Юсупов Т.Қ.	Алаш зиялыларының тілдік мұрасын факультативті сабақтарда оқыту	416
Абдреш А.	Жазылым әрекеті арқылы оқушылардың тілін дамыту үшін 7-сынып бойынша жүргізілетін жұмыс түрлері	421
Әбдікерімова Г.А., Байменова С.С., Мадалиева А. Б.	Мемлекеттік тілді оқыту әдістемесіндегі бақылау және бағалау шараларының маңыздылығы	427
Тұрсынбаева Г.Қ.	«Оқу мен жазу арқылы сыни тұрғыдан ойлауды дамыту» технологиясын оқыту іс-тәжірибемнен	430
Аханов А. К.	Пікірталас сабақты оқытудың бір түрі ретінде	435
Әбдікерімова Г.А., Аринбаева Р.А., Көшербаева Г.М.	Кәсіби қазақ тілін оқыту әдістемесіндегі өзекті мәселелер	439
Жайшибаева А.К.	Халықтық педагогика жүйесінің технологиялық элементтерін пайдалана отырып, білім беру үрдісін ақпараттандыру арқылы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту	442
Каирбекова А.А.	Жаңа оқу бағдарлама мазмұнын қазақ тілі мен әдебиет сабақтарында жетілдіру тәсілдері	444
Қонақова К.Ө.	Студенттерді орыс тіліне екінші тіл ретінде оқыту барысындағы туынды мәтін	448
Каликова Г.А.	Студенттердің тілдік құзыреттілігін қалыптастыру жолдары	454
Мұхиддинова Г.Ә.	Ахмет Байтұрсынұлы және қазақ тілін оқыту әдістемесі	456
Исаев Қ.И.	Бейіндік мектеп оқушыларына қазақ тілін оқыту процесіндегі оқу мотивациясының рөлі	460
Исаева Ж.И., Ермекбаева А.Ш., Альтекова Г.Қ.	Сөз әдебін оқушының оқу мотивтерін қалыптастыра оқыту – тұлғаның интеллектуалдық-мәдени әлеуетін арттыру	465
Макенова Ж.Т.	Common mistakes in the study of foreign language and some ways of correction	472
Umirbekova A.A., Myrzabayeva A. Z.	Effective ways of learning for spoken language in english	476
Пірімова Ә.	С.Елубайдың «Жалған дүние» романын оқытудың тиімді жолдары	480
Турлыбаева И.К.	Қазақ тілін оқытудың жаңаша әдіс-тәсілдері	484

Сартбаева Д.К., Сиратоллина А.Қ.	Жаңартылған білім беру мазмұнындағы алаш ұранды әдебиеттің тәрбиелік мәні	488
Байкабилов У.	Презентация технологиясы және оны қазақ әдебиеті сабақтарында қолдану әдістемесі	495
Байзаков Ж.	Қазақ әдебиетін оқытуда информация технологияларынан пайдалану мүмкіндіктері	500
Жарасбаев Н.	Қазақ әдебиетін оқытуда информация технологияларының орны	505
Суикимбекова Ж.Т.	Табысты оқыту – сапалы білімге қол жеткізудің кілті	509
Burkitbayeva M., Tashenova G.S.	Features and mechanisms of teaching listening at the initial stage of learning a foreign language	511
Мамирова К.Н.	Школьный учебник как основа географической культуры обучающихся	519
Орманбекова Л.Ж.	Жаңартылған білім беру жағдайында дарынды оқушыларды ғылымға бейімдеу жолдары	527
Ибрагимова Э.А., Сулейменова Ж.Н.	Білімгердің зерттеушілік құзыреттілігі мазмұны	530
Әлдібаева Т.Ә.	Математикалық тілді пәндік білімді меңгерту құралы ретінде дамытудағы тілдік білімнің ықпалы	537
Назарова А.Ж.	Викториналық ойындар – тілді оқытудың тиімді әдісі	540
Джумабекова Ж.Д.	Оқытуда жаңа әдіс-тәсілді қолданудың тиімділігі	545